

Det Kongelige Nærings- og Handelsdepartement
Postboks 8014 Dep

0030 OSLO

Deres ref.:

Dato: 22.01.2007.

Vår ref.: Sak. nr. 07/521-4 Ark. U01
Saksbeh. Espen Køhn
tlf. 62 54 44 31 fax. 62 54 44 25

SVAR - STORTINGSMELDING OM INNOVASJON - INVITASJON TIL Å KOMME MED SYNSPUNKTER

Vi viser til departementets brev av 21. desember 2006.

Innledningsvis i dette brevet vil vi trekke fram vesentlige organisasjons- og forvaltningsmessige faktorer mht. utviklingsarbeid generelt og næringsutvikling og innovasjon spesielt. Avslutningsvis vil vi kommentere spørsmålene som er trukket fram i brev av 21 desember.

Et sterkt næringsliv er en grunnleggende forutsetning for lokal og regional vekst og utvikling. Et internasjonalt orientert, kunnskapsbasert næringsliv stiller store krav til offentlig innsats for å møte bedriftenes omstillings- og innovasjonsbehov. Konkurransedyktige og nyskapende næringsregioner finnes over store deler av landet og innenfor en rekke bransjer. Disse næringsregionene er i større eller mindre grad spesialisert innenfor en eller flere beslektede bransjer. Kunnskapsbasis i bedriftene er knyttet til menneskene som jobber der og det er derfor viktig for næringslivet (og befolkningen) å ha tilgang på regionale innovasjons-, verdiskapnings- og kunnskapsmiljøer.

Ut i fra næringslivets synspunkt kan kunnskapsinstitusjoner og kompetansemiljøer, kultur og infra-struktur i vid forstand ofte være viktigere utviklingsfaktorer enn de spesielle offentlige virkemidlene innenfor nærings- og distriktpolitikken. En effektiv regional næringspolitikk krever samordning av flere politikkområder og det er derfor sentralt at alle oppgaver/virkemidler for regional utvikling samles i regionene. Samordning av denne typen er sentralt hvis man skal få etablert velfungerende regionale innovasjonssystem (RIS).

I dag er organiseringen av de offentlige støttetiltak for næringsutvikling regionalt fragmentert og i liten grad organisatorisk samordnet. Fylkeskommunen har ansvaret for tilretteleggende tiltak for næringsutvikling. Fylkesmannen har virkemidler og kompetanse når det gjelder landbruks- og bygdeutvikling. NAV forvalter kompetansevirkemidler rettet mot bedrifter og arbeidssøkende. Innovasjon Norges (IN) distriktskontorer har kompetanse og forvalter virkemidler for innovasjon og næringsutvikling på oppdrag av flere departementer i tillegg til bedriftsrettede virkemidler på oppdrag av fylkeskommunen og fylkesmannen. Hedmark fylkeskommune mener Innovasjon Norges (IN) distriktskontorer må overføres til regionene, herunder den kompetanse, de funksjoner og de virkemidler som kontorene besitter regionalt.

Innenfor denne modellen kan regionene utføre oppdrag på vegne av departementer og IN sentralt. Ved behov kan regionene ivareta spesielle funksjoner eller oppdrag gitt av nasjonalt nivå.

Det statlige selskapet for industrivekst (SIVA) har virkemidler som består av investeringskapital, kompetanse og nettverk for små og mellomstore bedrifter. Historisk har SIVA hatt en viktig rolle som tilrettelegger av eiendom for industri- og næringsvirksomhet. Selskapet har etter hvert utviklet seg til å bli en nasjonal utviklingsaktør for innovasjon, verdiskapning og nye arbeidsplasser. Det er viktig å avklare SIVAs grensesnitt mot de andre virkemiddelaktørene.

Norges forskningsråd (NFR) og SIVA er begge institusjoner med viktige programmer og tiltak for regional utvikling. Regionenes innflytelse over SIVAs virkemiddelbruk må styrkes for best mulig regional utnyttelse av SIVA, tilpasset regionenes utfordringer og samordnet med øvrig regional virkemiddelbruk. Regionene bør videre ha større innflytelse over NFRs programmer av betydning for regional innovasjon og vekstkraft gjennom påvirkning av de ulike programprioriteringer og også som forvalter av ulike programmer etter nærmere avtale med NFR. I så henseende ser Hedmark fylkeskommune svært positivt på det arbeidet som pågår med VRI- prosessen.

Regionene må i tillegg samhandle og understøtte kommunenes viktige rolle for næringsutvikling og nyskapning og da spesielt som førstelinje overfor gründere, etablerere og lokalt næringsliv. Samhandlingen mellom kommunene og region er avgjørende for næringsutvikling og innovasjon lokalt og regionalt. I denne sammenheng må regionen ha virkemidler og en struktur som kan støtte førstelinjen, enten det gjelder tilskudd, risikokapital, kompetanse eller kommersialisering.

En innovasjonsrettet næringspolitikk som dekker alle næringer, vil være en hovedoppgave for folkevalgte regioner. Dette er nødvendig for å fylle rollen som ledende regional utviklingsaktør. Forvaltningsreformen som det nå arbeides med *må* innebære at tiltakene og ansvaret for nærings- eller utviklingspolitikken samles i folkestyrte regioner. Sterke, utviklingsorienterte regioner må ha ansvar for alle virkemidler og tiltak i virkemiddelpolitikken på regionalt nivå. På denne måten kan tiltak for regionalutvikling tilpasses regionens utfordringer og behov, og ikke minst ses i sammenheng med øvrige regionale oppgaver innenfor kompetanseutvikling, infrastruktur med mer.

Denne generelle modellen for regional utvikling innebærer at regionen organiserer saksbehandling når det gjelder bedriftsrettet støtte (tilskudd og lån/garantier) på en slik måte at enkeltsaker ikke underlegges direkte politisk behandling. Den politiske styringen fra regionens side vil ivaretas gjennom overordnede strategiske føringer, for eksempel gjennom prioritering av økonomiske rammer til næringstiltak generelt, eller til enkelte bransjer eller geografiske områder i regionen basert på de strategier og føringer som legges i fylkesplan, regionalt utviklingsprogram med mer.

En samling av virkemidler og kompetanse regionalt vil innebære at tiltak for næringsutvikling og innovasjon tilpasses regionens utfordringer og behov, og ikke minst ses i sammenheng med øvrige regionale oppgaver innenfor kompetanseutvikling, planlegging og infrastruktur. Brukerne av virkemiddelapparatet, inkludert kommunene, vil møte en offentlig regional aktør med et bredt spekter av virkemidler overfor alle typer bedrifter og entreprenører/gründere.

Selvfølgelig vil regionens innsats gjennomføres innenfor nasjonale overordnede rammer og i dialog med sentrale statlige myndigheter.

Svar på Nærings- og handelsdepartementets spørsmål

Et hinder for Hedmark fylke når det gjelder innovasjon er av strukturell art. Næringslivet har vært kjennetegnet av en overrepresentasjon innen næringer som har vært i nasjonal og internasjonal tilbakegang (som for eksempel landbruk) samtidig har fylket vært underrepresentert innen næringer som er i vekst nasjonalt og internasjonalt (f.eks IKT og oljerelatert industri). I tillegg har fylket generelt hatt svake FoU- miljøer. Selv om fylket har noen strukturelle ulemper er det også eksempler på at det har blitt utviklet elementer i forhold til å få etablert et fungerende regionalt innovasjonssystem. Arbeidet med VS 2010 Innlandet har vært viktig for å få etablert et NCE på Raufoss. Et annet eksempel er det arbeidet som pågår på Hamar med etablering av Bioteknologiens hus (fokus på anvendt bioteknologi). Her har man samlet næring og FoU- miljø. Felles for disse to mer funksjonelle "clusterne" er at de har kommet som et resultat av et samarbeid mellom næringsliv, FoU miljøer og offentlige myndigheter. Nærings samarbeidet i Nord-Østerdal er et eksempel på en geografisk samordning. I denne regionen har man klart å etablere et forpliktende samarbeid mellom næringsliv, offentlige myndigheter (kommuner) og virkemiddelapparat over kommunegrenser. Tynset næringsshage har en sentral rolle i dette arbeidet.

Etter Hedmark fylkeskommunes vurdering og erfaring er det regionale forskjeller mht. hvilke deler av innovasjonssystemet i Norge som fungerer og ikke fungerer. Generelt er vi av den oppfatning at sektoriserings innen virkemiddelapparatet og tilgang til finansielle aktører er en av de største utfordringene for landet som helhet. For Hedmarks vedkommende er mangelen på næringslivsrettede FoU miljøer også en utfordring. Selv om vi gjennom et sterkt fokus på nettverksbygging og regionale partnerskap prøver å utvikle innovasjonssystemet reduseres muligheten fordi man relativt ofte opplever en konflikt mellom de enkelte aktørers "virksomhetside". Eksempel på dette er at SIVA er med på å etablere næringshager uten at fylkeskommunen som medfinansierer trekkes inn i beslutningsprosessen. På bakgrunn av at næringsutvikling, og dermed innovasjonsarbeid, er en ikke kommersialiserbar tjeneste må det offentlige sørge for at utviklingsaktørene får en forutsigbarhet mht. finansiering.

Forutsigbarhet mht. finansiering av utviklingsaktører (som for eksempel næringshager) vil være et vesentlig bidrag mht. å styrke regionenes innovasjonsevne. Dette vil for eksempel være med på å sikre at det lokale næringsliv og gründere får tilgang til en struktur som kan sikre kopling mot FoU- miljøer, kapital og kompetanse.

Når det gjelder tiltak og virkemidler som kan bidra til å øke innovasjonsevnen vil vi for det første trekke fram hva vi har argumentert for innledningsvis. Et annet element er at man i større grad involverer lokalt næringsliv, kommuner og regionale aktører i forbindelse med næringsutvikling og innovasjonsarbeid. Det kan for eksempel tenkes at man premierer prosjekter hvor de næringsliv, Fou- miljøer og offentlige myndigheter er med. Denne typen incentiver kan for eksempel innarbeides i en mer langsiktig finansiering av næringshager. Etter vår vurdering bør også næringsdepartementet se nærmere på det arbeidet som pågår i Nord- Østerdalen mht. næringsutvikling.

Med hilsen
Hedmark fylkeskommune

Reidar Åsgård
Fylkesrådsleder